

KAPITEL 3: KØNNET SOM KONSTRUKTION

INTRODUKTION

I dette kapitel vil jeg give mit bud på, hvordan man kan skabe en sund og stabil ramme for sine børn i udviklingen af deres seksuelle identitet, både når vi taler om seksuel orientering og køn. Jeg vil forsøge at udvide kønsbegrebet frem for at neutralisere kønnene, da jeg arbejder ud fra, at der skal være nogle normer, der kan give tryghed.

Hvad enten man støtter en to-kønsopfattelse eller ej, er det vigtigt, man som forælder bliver helt klar på, hvad man mener i forhold til at lære at rumme sine børns kønsidentitet. Det er godt at reflektere over spørgsmål som:

- Hvad mener du om, at kønnet opfattes som en konstruktion?
- Ser du det som en styrke eller en begrænsning at have kønsnormer?

Jeg hævder, at du mindsker chancen for forvirring og skam i dit barns kønsudvikling, når du kan svare på ovenstående

spørgsmål. Din teenager vil sandsynligvis også spørge dig om disse ting, og hvad svarer du så?

Sagen er, at jo før I tager aktiv del i jeres børns udvikling, jo større et tillidsrum vil der blive skabt, og dermed kan I med større frimodighed observere og vejlede, når jeres børn stiller nysgerrige eller undrende spørgsmål. Jeg kommer mere ind på det i kapitel seks: *"Samtalen om sex."* Når de bliver teenagere, vil de som oftest allerede have mærket, hvis de oplever en anden variabel af deres køn.

"SAGEN ER, AT JO FØR I TAGER AKTIV DEL I JERES BØRNS UDVIKLING, JO STØRRE ET TILLIDSRUM VIL DER BLIVE SKABT, OG DERMED KAN I MED STØRRE FRIMODIGHED OBSERVERE OG VEJLEDE, NÅR JERES BØRN STILLER NYSGERRIGE ELLER UNDRENDE SPØRGSMÅL"

Der skelnes mellem seksualitet og kønsidentitet. Seksualitet handler primært om ens seksuelle præferencer, mens køn hører under overskriften "identitet". Jeg ser det i samme perspektiv som skyld og skam. De hænger sammen, men kan også erfares uafhængigt af hinanden.

DEN GAMLE NORM TIL NU

For 25 år siden da jeg selv var teenager, blev der ikke sat spørgsmålstegn ved, om de to biologiske køn var de *eneste* to køn, og om man derfor havde mulighed for at vælge en anden kønsidentitet. Kønnen var, hvad det var, og der kunne bestemt ikke være tale om kønnet som en konstruktion – altså noget, man selv kunne udvikle på.

I skolen var der drengetoiletter og pigetoiletter, og disse skulle helst ikke betrædes af det andet køn. Seksualundervisningen bestod mest af nogle biologiske forklaringer enten af den stakkels

klasselærer, som var nødt til at påtage sig denne opgave eller også af en biologilærer, som måske kunne finde sig en smule mere til rette i det.

Men hvad var det egentlig, der manglede? For der var bestemt noget i denne norm, der ikke fungerede. En norm med to køn blev til en dikterende, stringent norm, hvor der ikke var meget plads til at være anderledes. Der taltes helst ikke for meget om homoseksualitet, og et eventuelt skift af køn eksisterede overhovedet ikke som et reelt samtaleemne.

I dag er vi faldet i den helt modsatte grøft. Nu tales der næsten kun om alle mulige former for køn og seksualiteter, og der er stort set ikke plads til at have en anden holdning. Derfor er normen død, og alle rammer for seksualiteten er blevet fjernet. Jeg kalder det en grøft, for det er, hvad det er. Hvad blev der af den fornuftige mellemvej? Den gyldne sti, der både rummer de to køn og alle dem, der føler sig anderledes og har brug for at blive rummet i det.

"I DAG ER VI FALDET I DEN HELT MODSATTE GRØFT. NU TALES DER NÆSTEN KUN OM ALLE MULIGE FORMER FOR KØN OG SEKSUALITETER, OG DER ER STORT SET IKKE PLADS TIL AT HAVE EN ANDEN HOLDNING"

EN KORT INTRODUKTION TIL KØNSFORSTÅELSE

For at kunne forstå hele overfladen af diskussionen om køn, er det rart at have grundelementerne på plads, og de kommer her.

Der er to biologiske køn, hvilket er de køn, vi er født med. Opfattelsen af, at kønnet består af to modsatte former, kaldes en *binær* kønsforståelse. Dreng og pige, mand og kvinde. Kønsidentiteten hos et menneske handler derimod om, hvordan de selv oplever deres køn. Det er nemlig ikke alle, hvis kønsidentitet stemmer overens med det biologiske køn. En dreng kan altså godt føle sig som en pige og omvendt. Man er ciskønnet, hvis

ens kønsidentitet stemmer overens med ens biologiske køn. Hvis det modsatte er tilfældet, og en person føler sig anderledes end sit biologiske køn, er man transkønnet. Flere forveksler ofte disse begreber og tror fejlagtigt, at dette har noget at gøre med, hvem man er seksuelt tiltrukket af. At være transkønnet handler alene om en uoverensstemmelse mellem det biologiske køn og oplevelsen af samme i identiteten. Dog kan et kønsskifte også have indflydelse på den seksuelle orientering. Hvis en mand bliver til en kvinde, men oprindeligt var tiltrukket af kvinder, er han jo blevet til en transkønnet og homoseksuel kvinde.

Den non-binære opfattelse af køn er alle de oplevelser af kønnet, som falder udenfor en to-kønsdefinition. Går man på Facebook og laver en ny profil, bliver man spurgt om, hvilket køn man ønsker at være. Her er tre valgmuligheder. *Mand*, *kvinde* og *Brugerdefineret*. Den sidstnævnte indebærer, at man selv kan have indflydelse på, om man vil blive kaldt han, hun eller person.

Hjemmesiden *intersexdanmark.dk* giver en ordbog, der meget nøjagtigt beskriver de forskellige begreber af kønsopfattelser, både binær og non-binær.

"AT VÆRE TRANSKØNNET HANDLER ALENE OM EN UOVERENSSTEMMELSE MELLEM DET BIOLOGISKE KØN OG OPLEVELSEN AF SAMME I IDENTITETEN"

Endvidere oplever et meget lille antal børn (ca. 1,7% ifølge interkønnet.dk) at blive født som det, man kalder *interkønnet*. Her fødes et barn med variationer i kønnet. I en artikel om kønsidentitet på faktalink beskrives det som: "*Fysiske variationer i kromosomer, genetisk udtryk, hormoner og/eller reproduktive organer, såsom Testikler, penis, klitoris, æggestokke m.m.*" Der er mange delte meninger om, hvorvidt man bør behandle en sådan problemstilling, og denne er stadig under udvikling for at kunne behandle disse børn med bedste udfald.

Hele samfundsdebatten om køn går netop på, at grundet disse (mange) forskellige former for kønsidentiteter, må vi væk fra den gamle norm om to køn, da den kun vil være med til at skærpe følelsen af forkerthed hos vores børn og unge og fremme et liv i kønsforvirring og skam. Men for at kunne få et større helhedsbillede af teenagernes vilkår, må vi se på det hele billede af samfundet og ikke kun det, der omhandler køn og seksualitet.

ET GRÆNSELØST SAMFUND

Det kulturelle opbrud defineres som en ændring af det teknologiske, de sociale og de kulturelle forhold². Den tyske professor, Thomas Ziehe, har de sidste mange år udforsket, hvad traditionsnedbrydningen har gjort ved vores børn og unge. Ældre generationer af unge havde, i kraft af de rammer samfundet havde sat for dem, en rettesnor i forhold til de mest essentielle valg, der skulle tages. Kernefamilien havde stor betydning, og derfor lå der også nogle rammer for seksualiteten og kønnene, som ikke findes i dag. I Sverige er det lettere at skifte køn, hvis man ønsker det. Der findes mange børnehaver, hvor børnene ikke kaldes "han" og "hun", men blot "venner", og dermed har pronomenet "hen" vundet terræn. I Danmark kan børnehaver få et prismecertifikat, der viser, de arbejder normkritisk med køn ved at arbejde på samme måde som i Sverige. Normen med to køn, piger og drenge er mere og mere på retur, da kønnet opfattes som noget, der skal erfares. Nogle bliver fortørnede ved trafiklys, fordi de mener, symbolet kun repræsenterer det ene køn. Always Ultra, som sælger hygiejnebind til kvinder, har fjernet venus-symbolet (=kvinde) fra pakkerne med bind, fordi der skal være plads til alle slags køn. Og sådan bliver det ved.

Et resultat af denne udvikling er antallet af børn, der får stophormoner sprøjtet i kroppen for at bremse pubertetsudviklingen. Børn, hvis følelser bliver afgørende for essentielle beslutninger,